

SINTEZA OBIECȚIILOR, PROPUNERILOR ȘI RECOMANDĂRILOR

la proiectele:

- ✓ Analizei pieței de terminare a apelurilor voce în rețelele proprii de telefonie fixă;
- ✓ Analizei pieței de terminare a apelurilor voce în rețelele proprii de telefonie mobilă;
- ✓ Hotărârilor Consiliului de Administrație al ANRCETI cu privire la măsurile de reglementare preventivă a pieței de terminare a apelurilor voce în rețelele proprii de telefonie fixă;
- ✓ Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRCETI cu privire la măsurile de reglementare preventivă a pieței de terminare a apelurilor voce în rețelele proprii de telefonie mobilă.

Nr.	Recomandări parvenite	Poziția ANRCETI	Argumentarea poziției ANRCETI
	S.A.”Moldtelecom”		
1.	Prin prezenta Vă aducem la cunoștință că S.A.”Moldtelecom” a examinat proiectele de analiză a piețelor de terminare a apelurilor voce în rețelele proprii de telefonie fixă și mobilă și proiectele de hotărâri ale Consiliului de Administrație al ANRCETI privind măsurile de reglementare preventivă ale acestor piețe și Vă comunicăm următoarele: Pe perioada mai multor ani S.A.”Moldtelecom” s-a adresat către ANRCETI cu solicitarea de reducere până la zero a decalajului dintre tarifele de terminare în rețelele de telefonie mobilă și rețelele de telefonie fixă. Prin urmare, S.A.”Moldtelecom” salută inițiativa Agenției de a revizui tarifele maximale curente de	Se acceptă	

	terminație a apelurilor de voce în rețelele de telefonie mobilă și alinierea acestora la valoarea tarifelor de terminare în rețelele de telefonie fixă.		
	S.A.”Moldcell”		
1.	Prin prezenta dorim să aducem la cunoștință poziția Moldcell cu privire la proiectele HCA ANRCETI privind măsurile de reglementare preventivă ale pieței de terminare a apelurilor voce în rețeaua proprie de telefonie mobilă (în continuare Proiect) conform cărora se modifică rata de terminare a apelurilor naționale. Astfel, Agenția propune reducerea tarifului de terminație actual prin stabilirea “Din data de 01.07.2019, prețul maximal ce poate fi perceput de furnizorul-ofertant pentru furnizarea serviciului de terminare a apelurilor naționale în propria rețea de telefonie mobilă nu poate depăși prețul maximal unic de terminare a apelurilor naționale de 0,00225 EUR/min (fără TVA)”. Reieșind din prevederile Proiectelor, considerăm că inițiativa Agenției este una salutară, care va avea un impact pozitiv asupra pieței de telefonie mobilă. În special, reducerea tarifului va contribui la o dezvoltare sustenabilă și de durată a pieței, prin echilibrarea fluxurilor de plăți pentru serviciul de terminare a apelurilor naționale între furnizorii de comunicații electronice, fapt ce va spori capacitatea acestora de a mări/varia portofoliul de servicii pentru consumatori.	Se acceptă	

2.	Totodată, dorim să reiterăm poziția Moldcell cu privire la necesitatea stabilirii tarifului de terminare în moneda națională, în contextul în care prestarea serviciilor pentru utilizatorii finali are loc în lei moldovenești. Considerăm că această măsură va fi aliniată la reglementările Uniunii Europene, în special la prevederile Regulamentului de punere în aplicare al Comisiei (UE) 2018/1979, din 13 decembrie 2018, de stabilire a mediei ponderate a tarifelor maxime de terminare a apelurilor mobile din întreaga Uniune și de abrogare a Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2017/2311. În Regulamentul dat se stabilește următorul principiu de convertire din Euro a tarifului de terminare în moneda națională “Pentru statele membre care nu fac parte din zona euro, cursul de schimb relevant este media pentru al doilea trimestru din 2018 obținută din baza de date a Băncii Centrale Europene.” Reieșind din cele expuse, dorim să Vă asigurăm de deschiderea Moldcell pentru un dialog constructiv.	Nu se acceptă	ANRCETI a decis păstrarea poziției sale anterioare ¹ referitoare la valuta reprezentării tarifelor pentru terminarea apelurilor în rețele mobile și fixe, ținând cont de istoricul pozițiilor pe această întrebare.
	S.A”Orange Moldova”		
1.	Nivelul prețului maxim pentru serviciul de terminare a apelurilor voce naționale în rețele de telefonie mobilă a. Obiecțiile legate de metoda de stabilire a prețului maxim pentru serviciul de terminare a	Nu se acceptă	a. Conform datelor www.tradingeconomics.com , nivelul salariului mediu pe economie în Georgia reprezintă circa 365 Euro, comparativ cu circa 384 de Euro în Republica Moldova, ceea ce denotă o asemănare puternică a nivelului mediu de venituri și al cheltuielilor cu munca. Totodată costul LRIC mai este dependent de costuri tehnice legate de capacități

¹ A se vedea [Sinteza recomandărilor](#) la Piața 7 în iterația IV, comentariul ANRCETI față de coment.5 al Î.M. „ORANGE MOLDOVA” S.A , având în vedere reducerea tarifelor la costuri eficiente ale furnizării serviciilor de terminare.

apelurilor voce naționale în rețele de telefonie mobilă, aplicată de Agenție, și anume stabilirea prețului pentru Moldova pe baza prețului practicat într-o singură țară. Potrivit notei informative și analizei de piață corespunzătoare, <i>”pentru identificarea nivelului costului LRIC al acestui serviciu, ANRCETI ... a luat drept bază de comparare experiența autorității de reglementare din Georgia, GNCC, care a beneficiat de elaborarea modelului BU-LRIC (Bottom-Up LRIC) de calcul al costurilor respective de către compania internațională de consultanță Ernst&Young, un motiv suplimentar [fiind] gradul foarte înalt de comparabilitate a piețelor din ambele țări. Conform rezultatelor modelului BU-LRIC al GNCC, costul serviciului de terminare în rețeaua mobilă a fost determinat la nivel de 0,0062 – 0,0075 GEL (0,2 – 0,24 Eurocent) pe minut, în funcție de cota de piață cu amănuntul a furnizorului analizat. Modelul a analizat costurile unui furnizor mobil ipotetic care utilizează concomitent rețele 2G, 3G și 4G pentru deservirea abonaților”.</i> Articolul 54 alin. (2) din Legea comunicațiilor electronice obligă Agenția să țină cont de <i>”tarifele practicate pe piețele concurențiale comparabile”</i>. Totuși, potrivit practicii generale, metoda de stabilire a prețurilor pe baza tarifelor practicate pe piețele		suplimentare de rețea, care sunt destul de asemănătoare de la o țară la alta. De asemenea, modelul BU-LRIC a fost efectuat la comanda GNCC de către compania reputată de consultanță internațională E&Y (Ernst&Young) în conformitate cu abordările de calculare a costurilor LRIC preponderente în Uniunea Europeană. Din aceste considerente, dar și din faptul că regimul legal și de reglementare în Georgia este la fel orientat spre cadrul comun de reglementare al UE, ANRCETI găsește exemplul GNCC (autoritatea de Reglementare din Georgia) foarte apropiat în vederea comparării tarifelor. În acest sens, Legea comunicațiilor electronice nu-i stabilește ANRCETI limite privind eșantionul piețelor luate în vederea comparării tarifelor. b. ANRCETI a remarcat în analiza sa că în viitor costurile pentru serviciul de terminare a apelurilor în rețele mobile vor ține cont de costurile incrementale suportate într-o rețea mobilă bazată în întregime pe IP, ceea ce va face costurile pentru serviciile similare în rețele mobile și fixe să se apropie foarte mult. Totuși decizia propusă a ANRCETI de orientare spre cost a tarifului pentru serviciul de terminare în rețele mobile nu este bazată pe abordarea unei tehnologii eficiente bazate în întregime pe IP, ci reflectă compararea cu rezultatele unui model LRIC de calculare a costurilor ce ia în considerație tehnologiile 2G, 3G și 4G.
---	--	---

	concurențiale comparabile trebuie să respecte anumite condiții: i) Setul de referință (selecția de țări) trebuie să fie suficient de mare încât să reprezinte un eșantion semnificativ din punct de vedere statistic. Acest lucru asigură faptul că rezultatele nu sunt afectate în mod nejustificat de particularitățile fiecărei țări individuale. ii) țările selectate trebuie să fie cât se poate de asemănătoare cu Moldova în ceea ce privește factorii cheie care afectează costurile de funcționare. Doi factori care au cel mai mare impact asupra costurilor rețelelor fixe și mobile și care caracterizează cel mai mult diferențele dintre Moldova și alte state sunt: a. <i>PIB pe cap de locuitor</i>, care măsoară dezvoltarea economică a țării și este strâns corelat cu teledensitatea; b. <i>populația</i>, care este cea mai bună măsură a economiilor de scară în rețelele de telecomunicații. Cât de similară cu Moldova nu ar părea Georgia pentru Agenție, există un șir de diferențe substanțiale care afectează costurile unei rețele în cele 2 țări, cum ar fi PIB-ul pe cap de locuitor aproape dublu în Georgia (12,5 mii față de 7,7 mii), populația (3,7 milioane față de 3 milioane), teritoriul (57 mii km p. față de 29,7 mii km p.), geografia (relieful predominant montan, prezența multor zone nepopulate sau cu populația foarte redusă care nu au acoperire, distribuția neuniformă a populației pe teritoriul țării, numărul mult mai		
--	--	--	--

	mare a populației urbane(57,2 % față de 45% în Moldova)), numărul de site-uri, resursele de spectru utilizate etc. Prin urmare, stabilirea tarifului de terminare pentru Moldova, nu pare a fi o abordare rezonabilă și justificată. Totodată, prin Acordul de asociere semnat cu Uniunea Europeană (Anexa XXVIII-B), Moldova s-a angajat să-și armonizeze legislația națională în domeniul comunicațiilor electronice cu cea comunitară și să impună, prin intermediul autorității naționale cu reglementare, furnizorilor cu putere semnificativă pe piață obligații privind controlul tarifelor pentru acces și interconectare, inclusive fundamentarea lor în funcție costuri. În opinia Orange Moldova, această armonizare are ca scop integrarea Moldovei în spațiul economic comunitar, ceea ce presupune că și tarifele pentru interconectare impuse de Agenție în conformitate cu legislația națională trebuie să fie similar cu cele practicate în Uniunea Europeană. Din acest punct de vedere, stabilirea prețului de interconectare pentru Moldova în baza prețului aplicat de o singură țară, care nici măcar nu este parte a Uniunii Europene, pare a fi o abordare incorectă. În recomandarea dată ANRCETI în anul 2010, experții internaționali evidențiau 3 abordări posibile în ceea ce privește stabilirea prețurilor pe baza tarifelor practicate pe piețele concurențiale comparabile (benchmarking): a) Media tarifelor de terminare a apelurilor în rețele fixe și mobile pentru fiecare dintre cele 27 de state membre ale UE ("media UE"); b) Media tarifelor de terminare a apelurilor în rețele		
--	--	--	--

fixe și mobile pentru 12 state – membre ale UE care sunt cele mai asemănătoare cu Moldova din punct de vedere statistic, având în vedere populația și PIB-ul pe cap de locuitor ("media de referință");

- c) Media tarifelor de terminare a apelurilor în rețele fixe și mobile pentru 5 state – membre ale UE cu cele mai mici tarife ("media celor mai bune practici din UE").

În final, experții au recomandat ca Moldova să utilizeze o abordare bazată pe reducerea treptată a tarifelor pentru terminarea apelurilor (așa – numitul "glidepath") până la nivelul mediei de referință (în cazul tarifelor de terminare a apelurilor în rețele mobile) și până la nivelul mediei celor mai bune practici din UE (în cazul tarifelor de terminare a apelurilor în rețele fixe).

Potrivit setului de referință (benchmark) privind tarifele de terminare în rețelele mobile în Uniunea Europeană din luna aprilie 2019, prezentat Agenției cu scrisoarea Orange Moldova din 30 mai 2019, media de referință pentru cele 12 state – membre ale UE, care sunt cele mai asemănătoare cu Moldova, este următoarea:

	Țara	Tariful calculat pe baza modelului BU-LRIC	Nivelul tarifului, eurocenți/minut
1.	Lituania	+	0.66
2.	Letonia	-	0.89
3.	Slovacia	+	1.226
4.	Bulgaria	+	0.72
5.	Estonia	-	0.83
6.	Slovenia	+	1.14

7.	Malta	+	0.4045
8.	Cipru	+	0.48
9.	Ungaria	+	0.54
10.	Cehia	+	0.97
11.	Portugalia	+	0.42
12.	Croația	+	0.63
	Media aritmetică		0.7425

Din aceste 12 state, 10 au calculat prețul de terminare a apelurilor în rețele mobile pe baza modelului BU-LRIC (la fel ca Georgia), iar restul 2 state au stabilit un tarif comparabil cu cel calculate de celelalte 10 state.

De remarcat că media aritmetică simplă a celor mai joase tarife de terminare a apelurilor în rețele mobile (MTR), aplicate în 28 state – membre ale UE, este de 0,78 eurocenți/minut, iar media aritmetică simplă a celor mai joase MTR, aplicate în statele – membre ale UE care au stabilit aceste tarife pe baza modelul de calcul al costurilor LRIC pur, este de 0,76 eurocenți/minut. Din cele 28 state – membre ale UE, un MTR mai mic decât tariful actual din Moldova (0,492 eurocenți/minut) îl are numai 3 state: Cipru (0,48 eurocenți/minut), Portugalia (0,42 eurocenți/minut) și Malta (0,4045 eurocenți/minut).

Mai mult ca atât, media celor mai bune practice din UE este aproape la același nivel ca tariful actual din Moldova:

	Țara	Tariful calculat pe baza modelului BU-LRIC	Nivelul tarifului, eurocenți/minut
1.	Malta	+	0.4045
2.	Portugalia	+	0.42
3.	Cipru	+	0.48

4.	Danemarca	+	0.52
5.	Ungaria	+	0.54
	Media aritmetică		0.4729

b. Obiecțiile legate de aplicare incorectă a principiului de cost eficient al unui furnizor care operează o tehnologie eficientă

În ceea ce privește tehnologiile care urmează a fi luate în calcul în cadrul modelului BU-LRIC pentru rețele mobile, ANRCETI consideră că *"diferențierea substanțială a tarifelor MTR și FTR în țările UE este în mare parte influențată de aplicarea nesincronizată a principiului de cost eficient al unui furnizor care operează o tehnologie eficientă pentru calcularea costurilor MTR și FTR. Astfel, majoritatea modelelor pentru rețele fixe bazate pe LRIC pur examinează costul dat pornind de la ipoteza că un furnizor ipotetic eficient ar utiliza o rețea IP-NGN pentru furnizarea serviciilor (deși aceasta nu presupune renunțarea de fapt de către furnizori de la utilizarea arhitecturii PSTN). Totodată, toate modelele BU-LRIC pentru rețele mobile analizate de ANRCETI încă mai examinează costurile MTR sub aspectul operării unor rețele mobile combinate 2G, 3G și 4G, deși este deja enunțat și argumentul că un furnizor mobil ipotetic eficient, care ar intra pe piață într-un orizont previzibil de timp, ar putea să se incline în favoare construirii unei rețele mobile exclusiv bazate pe IP (4G și VoWiFi, evitând construcția rețelelor 2G și 3G). Deși costurile RAN ale rețelelor orientate pe tehnologii cu comutare de canale încă sunt dominante în cazul modelelor pentru rețele mobile, schimbarea paradigmei date spre calcularea costurilor*

<i>terminării în rețele mobile pornind de la ipoteza unei tehnologii RAN bazate pe IP ca tehnologie modernă eficientă (similar abordării de IP-NGN pentru modelele de fix) va duce la scăderea esențială a nivelului MTR calculate în bază de LRIC și va duce la apropierea tarifelor reglementate MTR și FTR. ANRCETI consideră important să țină cont de acest aspect pe termen mediu și lung”.</i> Însă, conform Recomandării Comisiei Europene din 7 mai 2009 cu privire la reglementarea tarifelor de terminare a apelurilor telefonice în rețele fixe și rețele mobile în UE (2009/396/CE): <i>”1. Atunci când autoritățile naționale de reglementare (ANR-urile) impun ... obligații de control al prețurilor operatorilor desemnați de ANR-uri ca deținători de putere semnificativă pe piețele de gros ale serviciilor de terminare a apelurilor de voce în rețelele de telefonie publică..., ANR-urile trebuie să fixeze tarife de terminare a apelurilor <u>pe baza costurilor suportate de un operator eficient...</u> În acest scop, ANR-urile trebuie să procedeze în modul descris în cele ce urmează.</i> ... <i>4. Modelul costului trebuie să se bazeze pe tehnologiile eficiente, disponibile pe durata prevăzută de model. <u>Partea de bază a rețelelor fixe și a rețelelor mobile ar putea, în principiu, să facă parte din următoarea generație de rețele (NGN). Partea de acces a rețelelor mobile ar trebui, de asemenea, să se bazeze pe o combinație de telefonie 2G și 3G.</u>”</i> O recomandare similară au făcut-o experții internaționali în Seturile de referință (benchmarks) privind tarifele de		
---	--	--

terminare în rețelele mobile și fixe în Moldova (pag.2 și 3). Prin urmare, <i>"aplicarea nesincronizată a principiului de cost eficient al unui furnizor care operează o tehnologie eficientă pentru calcularea costurilor MTR și FTR"</i>, la care se referă Agenția, are ca bază recomandările Comisiei Europene și ale experților internaționali. Asociația GSM, de asemenea, consideră că: <i>"În opinia noastră, fie în lumea dezvoltată, fie în curs de dezvoltare, ANR-urile ar trebui să se bazeze, în mod ideal, pe MTR-urile, tehnologia/tehnologiile care este/sunt utilizate pentru furnizarea serviciului. În cazul în care se implementează mai multe tehnologii, atunci un model de cost ar trebui să includă ambele tehnologii și, în măsura în care este un model de perspectivă, ar trebui să se facă presupuneri rezonabile privind durata de viață a activelor și migrarea traficului către noua tehnologie. În etapele foarte timpurii ale unei noi tehnologii, poate fi acceptabil ca un operator să ignore tehnologia nouă, atâta timp cât costurile suportate sunt imateriale, iar noua tehnologie nu este de așteptat să fie utilizată pe scară largă în furnizarea serviciului reglementat în perioada de reglementare."</i> Mai mult ca atât, firma de consultanță AXON, angajată de Comisia Europeană pentru a calcula costurile unui furnizor eficient pentru rețelele mobile pentru anii 2021-2025, a pregătit diferite scenarii, inclusiv cel bazat doar pe tehnologii 4G și VoWiFi, însă <u>Comisia Europeană a anunțat că va utiliza scenariul care include diferite tehnologii mobile (2G, 3G și 4G), deoarece acesta reflectă realitatea actuală a pieței.</u>		
--	--	--

Astfel, la baza tarifelor de terminare în rețele mobile ar trebui puse nu tehnologia (4G și VoWiFi) pe care, în opinia Agenției, ar fi înclinat să o implementeze un furnizor ipotetic eficient care ar intra pe piață într-un orizont previzibil de timp, ci toate tehnologiile utilizate și care sunt așteptate să fie utilizate pe scară largă în furnizarea serviciului reglementat în perioada de reglementare. Din acest punct de vedere, este corect ca modelul BU-LRIC pentru rețelele mobile pentru următorii 3 ani (până la următoarea analiză de piață) să examineze costurile MTR sub aspectul operării unei rețele mobile combinate 2G, 3G și 4G. De remarcat că, după cum rezultă din nota informativă, modelul BU-LRIC de calcul al costurilor MTR, elaborate de către compania internațională de consultanță Ernst&Young pentru autoritatea de reglementare din Georgia (GNCC), de asemenea, a analizat (și recomandă de luat în calcul) costurile unui furnizor mobil ipotetic care utilizează concomitent rețelele 2G, 3G și 4G pentru deservirea abonaților. Mai mult ca atât, în analiza sa de piață, Agenția a declarat că <i>”ANRCETI consideră important să țină cont de acest aspect [că un furnizor ipotetic eficient care ar intra pe piață într-un orizont previzibil de timp ar fi înclinat să utilizeze pentru operarea rețelei exclusiv tehnologiile 4G și VoWiFi, evitând tehnologiile 2G și 3G] pe termen mediu și lung”</i>. Astfel, reducerea drastică a tarifului de terminare pentru Moldova din 1 iulie 2019 (și chiar pentru întreaga perioadă de până la următoarea analiză pe piață) ar fi în contradicție cu această abordare.		
--	--	--

2.	Termenul de intrare în vigoare a noilor prețuri Este o practică generală a autorităților de reglementare din Uniunea Europeană de a implementa reducerile de preț pentru terminarea apelurilor nu instantaneu, ci treptat (prin așa-numita "glide path" sau "pantă de glisare"). Panta de glisare se referă la o măsură de control a prețurilor reglementate prin care autoritățile de reglementare solicită furnizorilor să reducă prețurile în timp, și să nu impună o trecere imediată la nivelul orientat către costuri. Acest lucru le permite furnizorilor să planifice reducerea veniturilor din taxele de terminare a apelurilor mobile și oferă mai degrabă o stabilitate decât un șoc unic, în situația în care diferența dintre nivelul existent al MTR și costul MTR este mare. Aplicarea unei pante de glisare pentru coborârea tarifelor pentru terminarea apelurilor este recomandată de Comisia Europeană, Asociația GSMA și de experții internaționali. Dincolo de acest fapt, ar trebui de luat în calcul și că în ultimul trimestru al fiecărui an financiar, furnizorii elaborează și aprobă bugetele și planurile investiționale pentru următorul an, în baza tarifelor maxime de terminare aprobate de autoritatea de reglementare la acel moment. Reducerea drastică a acestor tarife (cu peste 54%) în cursul anului financiar și încă cu un preaviz atât de scurt (mai puțin de 1 lună) ar periclita activitatea și planurile investiționale ale furnizorilor pentru anul curent, o mare parte din care au fost deja puse în execuție sau angajate. De asemenea, toate ofertele cu amănuntul lansate sau	Se acceptă	ANRCETI ia decizia privind aplicarea noilor plafoane tarifare cu peste 1 an după termenul inițial prevăzut de proiectul său.
----	--	------------	--

	pregătite pentru lansare în cursul anului curent au fost elaborate în baza unor anumite calcule (proiecții) privind veniturile din serviciile de terminare a apelurilor (așa numit "business case"). O reducere drastică a tarifelor de terminare în cursul anului financiar și fără un preaviz suficient face imposibilă planificarea corespunzătoare a activității furnizorilor. În mod normal, orice schimbare de acest gen ar trebui să intre în vigoare numai din anul următor și să fie anunțată cu cel puțin 3 luni înainte.		
3.	Unificarea prețurilor maxime pentru serviciul de terminare a apelurilor voce naționale în rețele de telefonie fixă și mobilă Cum am arătat mai sus, argumentele Agenției pentru unificarea prețurilor maxime pentru terminarea apelurilor în rețele fixe și mobile nu sunt întemeiate. De fapt, <i>"aplicarea nesincronizată a principiului de cost eficient al unui furnizor care operează o tehnologie eficientă pentru calcularea costurilor MTR și FTR"</i>, la care se referă Agenția, se bazează pe recomandările Comisiei Europene, Asociației GSM și ale experților internaționali (a se vedea pct. 1 lit. B. de mai sus). Ideea de unificare a prețurilor maxime pentru terminarea apelurilor în rețele fixe și mobile nu corespunde realității pieții. Potrivit setului de referință (benchmark) privind tarifele de terminare în rețele fixe în Uniunea Europeană din luna aprilie 2019, prezentat Agenției cu scrisoarea Orange Moldova din 30 mai 2019, media aritmetică simplă a celor mai joase tarife de terminare a apelurilor în rețelele fixe (FTR), aplicate în 28 state-membre ale UE, este de <u>0.11</u>	Nu se acceptă	ANRCETI a consultat în mai 2019 furnizorii cu privire la estimările lor cele mai proaspete privind costul serviciului de terminare în rețele mobile și fixe. Doar un furnizor a prezentat aceste estimări (atât pentru rețeaua mobilă, cât și pentru rețeaua fixă). Conform datelor prezentate, costul terminării în rețeaua mobilă era substanțial sub nivelul celui stabilit de ANRCETI în proiectul deciziei sale, iar costul terminării în rețea fixă – substanțial mai înalt. ANRCETI, la stabilirea măsurii de intervenție, a luat în vedere aceste costuri prezentate, totuși, fără a baza decizia sa pe acestea, ce ar fi condus la creșterea tarifului pentru terminare în rețea fixă. Astfel, ANRCETI a examinat oportunitatea și a ajuns la concluzia luării deciziei de reducere pentru iterația a 5-ea a analizei piețelor relevante a tarifului maximal pentru terminarea apelurilor în rețele mobile până la nivelul tarifului maximal reglementat pentru terminarea apelurilor în rețele fixe, reieșind o unificare (egalare) efectivă a tarifelor la această etapă.

eurocenți/minut. Media aritmetică simplă a celor mai joase FTR, aplicate în statele-membre ale UE care au stabilit aceste tarife pe baza modelul de calcul al costurilor LRIC pur, este de 0.09 eurocenți/minut (față de 0.299 eurocenți/minut în Moldova, aplicat în prezent, și 0.225 eurocenți/minut în Moldova, care se va aplica din 01.07.2019), adică este de 3.3 mai mică decât tariful din Moldova, iar din 01.07.2019 va fi de 2.5 ori mai mică decât în Moldova.

Din toate statele – membre ale UE, un FTR mai mare decât cel din Moldova îl are doar 5 state: Finlanda (2,8 eurocenți/minut), Polonia (1,11 eurocenți/minut național și 0,63 eurocenți/minut local), Irlanda (0,4859 eurocenți/minut național, dar numai 0,06 eurocenți/minut local) și Cehia (0,36 eurocenți/minut național, dar numai 0,13 eurocenți/minut local).

Mai mult ca atât, media celor mai bune practici din UE pentru ratele de terminare în rețele fixe, recomandată de experții internaționali pentru Moldova, este mult sub nivelul tarifului actual din Moldova:

	Țara	Nivelul tarifului pentru apel local, eurocenți/minut	Nivelul tarifului pentru apel cu dublu tranzit, eurocenți/minut
1.	Spania		0.0817
2.	Portugalia	0.047	0.047
3.	Cipru	0.046	0.046
4.	Suedia	0.03	0.06
5.	Marea Britanie	0.04	0.04
6.	Italia	0.041	

	Media aritmetică	0.0408	0.05494		
	<u>Astfel, tariful actual de terminare în rețele fixe din Moldova, care se aplică atât pentru apelurile locale, cât și cele naționale, este de 5.5 ori mai mare decât media celor mai bune practici din UE pentru apelurile locale și de 4.1 ori mai mare decât media celor mai bune practici din UE pentru apeluri naționale.</u> Conform Angajamentelor sale în domeniul serviciilor, asumate în cadrul aderării la Organizația Mondială a Comerțului (Articolul XVII din Acordul general privind comerțul cu servicii), precum și celor din tratatele internaționale pentru protejarea reciprocă a investițiilor, Republica Moldova s-a angajat să acorde tratament național întreprinderilor formate de investitori străini din statele relevante, adică același tratament ca și cel acordat întreprinderilor cu capital de stat al Republicii Moldova. Totodată, potrivit art.8 din Legea comunicațiilor electronice și art. 12 din Legea concurenței, Agenția ar trebui să fie independentă de furnizori de rețele și servicii și de Guvern și să respecte principiul nediscriminării în tratarea furnizorilor de rețele și servicii și de Guvern și să respecte principiul nediscriminării în tratarea furnizorilor de rețele și servicii de comunicații electronice, promovând concurența loială. Faptul că Moldtelecom, care deține cvasi-monopolul pe piața serviciilor de telefonie fixă, este o întreprindere cu capital de stat în proporție de 100 %, ar trebui să determine Agenția să manifeste o prudență deosebită la stabilirea prețurilor				

	maxime pentru terminarea apelurilor în rețeaua acestui furnizor. Din păcate, uniformizarea propusă de Agenție ridică îndoieli serioase privind independența și imparțialitatea Agenției în acest context.		
4.	Propunerile Orange Moldova Ținând cont de cele expuse mai sus, considerăm că, în prezent, careva temeiuri justificate pentru scăderea tarifului actual de terminare în rețele mobile din Moldova nu există. De remarcat că Comisia Europeană a anunțat că intenționează să adopte, până la mijlocul anului 2020, un MTR, maxim unic pentru întreaga UE, obligatoriu pentru toate statele-membre. Având în vedere politica de integrare a Republicii Moldova în spațiul economic comunitar, considerăm că Moldova ar trebui să aștepte decizia Comisiei Europene pe acest subiect și să alinieze MTR național la MTR unic al UE. Totuși, în cazul în care Agenția insistă să micșoreze tariful de terminare a apelurilor în rețelele mobile, asemenea micșorarea ar trebui să fie implementată gradual, pe parcursul a cel puțin doi ani (pantă de glisare), cu reducerea proporțională a tarifului la fiecare 6 luni, începând cu 1 ianuarie 2020. De asemenea, sperăm că Agenția va ține cont de informația și argumentele prezentate cu această scrisoare și își va corecta propunerea sa privind tariful de terminare a apelurilor în rețelele fixe, în spiritul legislației și practicii comunitare, așa cum o cere legislația națională și angajamentele internaționale ale țării.	Se acceptă parțial	ANRCETI ia decizia privind aplicarea noilor plafoane tarifare pentru terminarea în rețele mobile cu peste 1 an după termenul inițial prevăzut de proiectul său.

Director ANRCETI

Octavian RĂU